

ინფორმაციული ტექნოლოგიების ინტეგრირება ქართულ ჯანდაცვაში

ზვიად ვეკუა,
სტუ დოქტორნტი

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია თანამედროვე ინფორმაციული ტექნოლოგიების განვითარების ძირითადი მიმართულებები მსოფლიო და ქართული ჯანდაცვის სისტემაში. ავტორის მიერ ჩატარებული ანკეტური კვლევის საფუძველზე გაანალიზებულია თანამედროვე საინფორმაციო ტექნოლოგიების გავლენა ქართულ ჯანდაცვაზე.

ბოლო წლებში ჯანდაცვის სექტორი საერთაშორისო მასშტაბით ავლენს გარდაქმნების მზარდ ტენდენციას, რაც გამოწვეულია აღნიშნულ სფეროში ინფორმაციული ტექნოლოგიების უსწრაფესი გავრცელებით. ახალი ციფრული სისტემები და ქსელური ეკონომიკის განვითარება ჯანდაცვის სექტორის მოდერნიზების აუცილებლობას განაპირობებს, რაც მთლიანად ცვლის ჯანდაცვის მომსახურების მიწოდების ხარისხს, დროს, ეფექტურობას და ხელმისაწვდომობას.

ჯანდაცვის კუთხით სპეციალიზებულ ორგანიზაციებში, სამეცნიერო წრეებში და ჯანდაცვის პრობლემებით დაინტერესებულ სუბიექტებში განხილვის საგანს წარმოადგენს ციფრული ჯანდაცვის მზარდი პოტენციალის ფონზე ინფორმაციული ტექნოლოგიების ინტეგრირების პროცესში წარმოქმნილი ტექნიკური, ეთიკური, ფინანსური და სხვა საკითხები. ჯანდაცვის სფეროში დაგროვილი ინფორმაციის მართვა, ინფორმაციული ტექნოლოგიების და სერვისების კონტროლი და ინფორმირებული პაციენტი, რომელიც ამჟამად უფრო მეტად აკონტროლებს საკუთარ ჯანმრთელობასა და ცხოვრების წესს, ჯანდაცვის მიმწოდებლებს სტრატეგიებისა და მიდგომების ცვლილებებისკენ უბიძგებს.

საკვანძო სიტყვები: ჯანდაცვა, დაზღვევა, ტექნოლოგიები,

სამედიცინო მომსახურება, ინფორმაციული სერვისები, ჯანდაცვის რეფორმა.

ძირითადი ტექსტი

ჯანდაცვის ბაზრის რიგ პრობლემას უპირატესად სერვისის მიმწოდებელსა და მომხარებელს შორის არსებული ინფორმაციული ვაკუუმი განაპირობებს, სადაც მიმწოდებლის უპირატეს როლს მისი მეტი ინფორმირებულობა და, პირიქით, მომხმარებლის ნაკლებინფორმირებულობა განსაზღვრავს.[1] ინფორმირებულობის ხარისხის ზრდა საერთოდ ოცდამეერთე საუკუნის ერთ-ერთი მთავარი დამახასიათებელი ნიშანია. ეს ამალგებს მომხმარებელთა არჩევანის შესაძლებლობას და, შესაბამისად, კონკურენციას საზოგადოებრივი საქმიანობის ყველა სფეროში.

სამედიცინო ბაზარზე სამედიცინო პროდუქტის მომხმარებელთა ინფორმირებულობის ზრდა, მათ მიერ ფართო არჩევანის გაკეთების შესაძლებლობა იძლევა სამედიცინო მომსახურების, როგორც კონკურენციულ ბრძოლაში ჩართული მწარმოებლის, შედეგის განხილვის საფუძველს კონკურენტული პროდუქტის სახით და ამით, შესაბამისად, ზრდის ამგვარი მომსახურების წარმოების რისკებს, ასტიმულირებს მის პროგრესს და ხელს უწყობს ხარისხის გაუმჯობესებას.

ტექნოლოგიური მიღწევები მედიცინაში აფართოებს მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების შესაძლებლობებს, რის შედეგადაც პაციენტებში ჩნდება სხვადასხვა დაავადების განკურნების ან კიდევ მდგომარეობის შემსუბუქების იმედი, თუმცა, ამასთანავე, რიგ შემთხვევაში მაღალტექნოლოგიური სერვისების საბაზრო ფასი შეიძლება უფრო მაღალი აღმოჩნდეს როგორც მოსახლეობის, ასევე სახელმწიფოს გადახდისუნარიანობის დონეზე, რაც უარყოფითად მოქმედებს მომსახურების ფინანსურ ხელმისაწვდომობაზე. ახალი ტექნოლოგიების დანერგვის სიძვირე და მომსახურების ხარისხისადმი გაზრდილი მოთხოვნილება განაპირობებს ჯანდაცვაში ხარჯების მნიშვნელოვან ზრდას. ხარჯები ჯანდაცვაში განსაკუთრებით გაზრ

რდილია ისეთ ქვეყნებში, როგორიცაა: აშშ, დიდი ბრიტანეთი, იაპონია და სხვ. ერთ-ერთი მსგავსება, რაც აერთიანებთ აღნიშნულ ქვეყნებს, არის ტექნოლოგიებისა და ინოვაციებისადმი მზარდი მოთხოვნილება.[2] თვალსაჩინოებისთვის შეიძლება მოვიყვანოთ ევროკავშირის ქვეყნის - კვიპროსის მაგალითი, სადაც ჯანდაცვის სფერო მნიშვნელოვან კრიზისს განიცდის. მდგომარეობიდან გამოსვლის უმთავრეს ბარიერად ექსპერტები ჯანდაცვაში ელექტრონული სისტემების დანერგვის დაბალ დონეს და თანამედროვე ტექნოლოგიების განვითარების კუთხით განეულ, არასაკმარის ხარჯებს მიიჩნევენ.

თანამედროვე პირობებში ინფორმაცია და ინფორმაციული ტექნოლოგიები ჯანდაცვის ბაზარზე გახდა ერთ-ერთი გადამწყვეტი რესურსი ყველა აქტორისათვის. ექიმი, მომსახურების პროცესში, ფლობს პაციენტზე მეტ ინფორმაციას, რაც მას უპირატეს როლს ანიჭებს სამედიცინო ბაზარზე. 70-იანი წლების ევროპული ჯანდაცვის კრიზისი გამოიწვია სადაზღვეო კომპანიების მიერ პოტენციურ ბენეფიციარებზე დაგროვილი დიდი ინფორმაციის ფლობამ. ამ კუთხით სპეციალიზებული დამზღვევები, მათ ხელთ არსებული ინფორმაციული რესურსით, ადვილად ახერხებდნენ დაავადების მაღალი რისკის მქონე მოსარგებლეთა ამოცნობას და თავის არიდებას მათი დაზღვევისაგან. აღნიშნულმა პროცესმა დააგროვა დიდი რაოდენობის მაღალრისკიანი მოსახლეობა, რომელიც დაზღვევის გარეშე დარჩა, რამაც ევროპულ სახელმწიფოებს უბიძგა დაზღვევის სფეროში **რისკების გათანაბრების სქემის** დანერგვისკენ.

მართვის პროცესების განვითარებას კონკურენციულ პრინციპზე აგებული სისტემით ქართულ ჯანდაცვაში ხელს უშლის მისი შეზღუდული ინფორმაციული უზრუნველყოფა შესაბამისი ინფორმაციული სისტემების, ასიმეტრიული ინფორმირებულობის და ინფრასტრუქტურის განუვითარებლობის გამო.

როცა ვსაუბრობთ ინფორმაციაზე ჯანდაცვაში, ერთმანეთისგან უნდა გავმიჯნოთ ჯანდაცვაში არსებული ინფორმაციის მენეჯმენტი და ჯანდაცვის საინფორმაციო სისტემები. ჯანდაცვის ინფორმაციული მენეჯმენტი, ჯანდაცვაში არსე-

ბული ფინანსური, სამედიცინო და ადმინისტრაციული ტიპის ინფორმაციების გაცვლის, გავრცელების და სისტემატიზების პროცესია, ხოლო ჯანდაცვის საინფორმაციო ტექნოლოგიები გულისხმობს კომპიუტერულ, ინოვაციურ, ციფრულ ტექნოლოგიურ განვითარებას ჯანდაცვის სექტორში.[3]

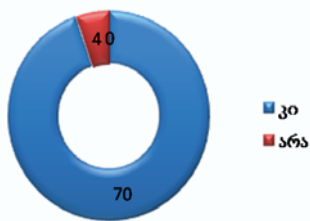
ევროპის ქვეყნებში სამედიცინო დანესებულებების მნიშვნელოვანი ნაწილი მიეკუთვნება სტრატეგიული მნიშვნელობის ობიექტებს და სახელმწიფო საკუთრებას წარმოადგენს, მაშინ როდესაც საქართველოში არსებული სამედიცინო ჰოსპიტლების 97% რეფორმის ფარგლებში დაექვემდებარა პრივატიზებას. კერძო სექტორი საბაზრო პრინციპების გათვალისწინებით მოქმედებს, იყენებს ინფორმაციულ რესურსებს და პოტენციალს. კომერციალიზაციის პირობებში კი ინფორმაციული ტექნოლოგიები გადამწყვეტ როლს ასრულებენ ბაზრის წარმატებით ფუნქციონირებაში.

ინფორმაციასთან და ინფორმაციულ ტექნოლოგიებთან დაკავშირებული რისკების მართვა სისტემურ მიდგომებს საჭიროებს. ქართულ ჯანდაცვაში შეინიშნება მართვის ცენტრალიზებული მოდელის შექმნის მცდელობა.[4] სამედიცინო ბაზარზე მოქნილი და თანამედროვე ინფორმაციული უზრუნველყოფა ძნელად მისაღწევია, თუნდაც რეგიონებსა და თბილისის შორის ჯანდაცვის მუშაკთა შორის არსებული კომპეტენციის სხვაობის, ინფორმაციაზე და ტექნოლოგიებზე ხელმისაწვდომობის, სისტემის მუშაობაში გაუკვევლობის გამო. [5]

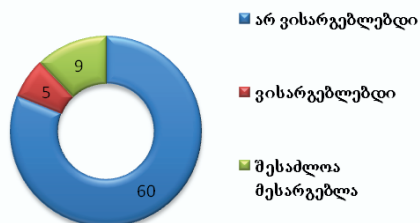
პირველად ჯანდაცვაში პაციენტების ჩართულობისა და მათი ინფორმირებულობის დონის განსასაზღვრავად ჩვენს მიერ ჩატარდა გარკვეული ანკეტური კვლევა. კვლევის მიზანს წარმოადგენდა პაციენტების დამოკიდებულების განსაზღვრა თანამედროვე ტექნოლოგიებისადმი და ჰოსპიტალებთან ურთიერთობისას მათი ინფორმირებულობის დონე. საკვლევად შერჩეულ იქნა თბილისი და სამეგრელოს რეგიონი - ცენტრსა და რეგიონს შორის კავშირის შედარებითი დახასიათებისთვის და დასკვნების გამოსატანად.

კითხვარი ატარებდა შემდეგ შინაარსს:

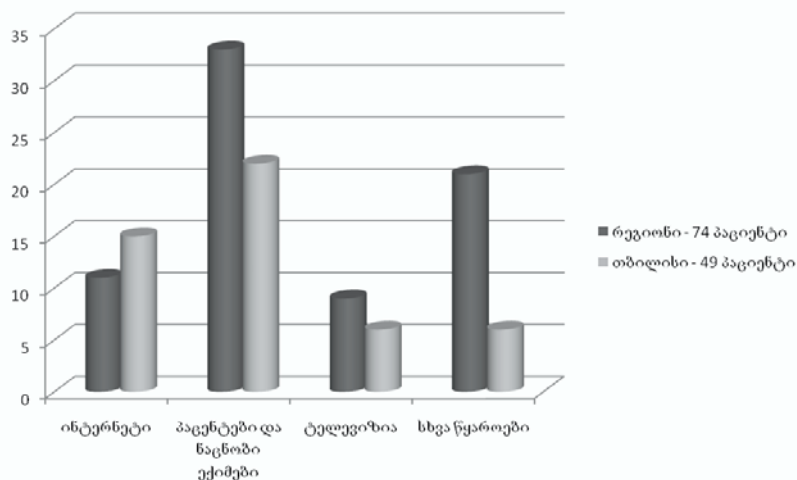
ხართ თუ არა ინფორმირებული ონლაინ კლინიკის შესახებ?

ინფორმირებულობის შემთხვევაში ისარგებლებდით თუ არა online კლინიკის მომსახურებით?

პაციენტთა გამოკითხვამ გამოავლინა მათ მიერ სამედიცინო ინფორმაციის მიღების წყაროთა შემდეგი სურათი:

კვლევის შედეგად გამოკვეთა შემდეგი დასკვნები:

❖ პაციენტები ინფორმირებულნი არ არიან სადაზღვევო პაკეტების შესახებ;

❖ ქართულ სამედიცინო ბაზარზე შეინიშნება მომსახურების გამწვევის (სამედიცინო დანესებულების) ინფორმაციული უპირატესობა მკურნალობის პროცესის ფინანსური უზრუნველყოფის საკითხში;

❖ პაციენტებს აქვთ ინფორმაცია ფარმაციულ ბაზარზე არსებული გარიგებების და შეთანხმებული ფასების შესახებ, მაგრამ არ აქვთ ქმედითი ინსტრუმენტი წინააღმდეგობა გაუწიონ პრობლემას;

❖ პაციენტებს (განსაკუთრებით რეგიონებში) უმეტესწილად არა აქვთ სამედიცინო ინფორმაციის online რესურსებთან ხელმისაწვდომობა და სხვ.

სამედიცინო ინფორმაციის დაცვა, თანამედროვე ეტაპზე უკვე არ არის ლოკალური საკითხი, იგი თანდათანობით გადადის მაკრო დონეზე და იქცევა ერთ-ერთ გლობალურ საკითხად. ამას ადასტურებს ელექტრონული მედიცინის ბარათები, რომელიც ამჟამად ფართოდ გამოიყენება განვითარებული ჯანდაცვის მქონე ქვეყნებში. ისინი შეიცავენ ინფორმაციას მოქალაქის პირადი, საკრედიტო ბარათის, ელექტრონული ფოსტის, სოციალური უზრუნველყოფის ნომრისა და სხვათა შესახებ. მიუხედავად ამისა 2015 წელს, ჯანდაცვის 100 მლნ ჩანაწერი მაინც იქნა დაკარგული მსოფლიო მაშტაბით. [6] რაც საშიშროების ქვეშ აყენებს მოქალაქის პირად უსაფრთხოებას არა მხოლოდ ჯანდაცვის კუთხით.

საქართველოში ინფორმაციის დაცვისა და უსაფრთხოების რისკების მართვის შესახებ არ მოიპოვება სტატისტიკური მონაცემები, მაგრამ არსებობს მონაცემთა გაცვლის სააგენტოს მიერ დამტკიცებული ინფორმაციული უსაფრთხოების რისკების მართვის საერთაშორისო სტანდარტი.

პაციენტების ნაკლებგაცნობიერება ციფრულ ტექნოლოგიებში პირდაპირ მიბმულია მათი ჯანდაცვის სისტემის მოდერნიზაციის პრობლემებზე, ვინაიდან სამედიცინო შეცდომების პრევენციისათვის ინფორმაცია გადამწყვეტ როლს ასრულებს. ამიტომ საზოგადოებრივი ჯანდაცვის რისკები ინტერნეტ ინფორმაციების მოწესრიგების, მათი ხარისხის ამაღლებისა და კომპეტენტურობის გაზრდის შედეგად თანდათანობით მნიშვნელოვნად უნდა შემცირდეს. შესაბამისად, სავარაუდოდ საინფორმაციო კომუნიკაციების არხების თანამედროვე ციფრულ ტექნოლოგიებზე აწყობის შემთხვევაში ხელშესახებად უნდა

გაიზრდოს სამედიცინო ორგანიზაციებს, ფარმაციულ კომპანიებსა და პაციენტებს შორის ურთიერთკავშირის ეფექტიანობა.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე შეიძლება დავასკვნათ, რომ საქართველოში სახელმწიფო, როგორც ჩანს, გრძელვადიან პერიოდში ვერ შეძლებს ისეთი ინტენსივობით დააფინანსოს ჯანდაცვის სექტორი, როგორც თანამედროვე ეტაპზე. ამიტომ აუცილებელია აღნიშნულ სფეროში კერძო სექტორის შესაძლებლობათა მაქსიმალური განვითარება.

ჩვენი ქვეყნისათვის თანამედროვე ჯანდაცვის სტანდარტები ჯერჯერობით მიუღწეველია და ასეთად დარჩება საკმაოდ ხანგრძლივი პერიოდის მანძილზე, თუკი არ მოხდება ეკონომიკის სხვა სფეროების კვალდაკვალ მისი თანაბარზომიერი განვითარება. მეცნიერულ-ტექნოლოგიური ცოდნის მოძველება თანამედროვეობის ერთ-ერთი მთავარი გამოწვევაა. ახალი მეცნიერულ-ტექნოლოგიური ცოდნის შექმნის სწრაფმავალი ტემპი პრინციპულად ცვლის სტრატეგიებსა და მიდგომებს ეკონომიკის პროცესის განვითარებისადმი, შესაბამისად ჯანდაცვის ეკონომიკაც ვერ შეძლებს გასცდეს იმ რეალობას, რაშიც იმყოფება მთლიანად ქვეყნის ეკონომიკა. ამიტომაც ციფრული ტექნოლოგიების გადმოპორტირება ჩვენს ქვეყანაში დიდი სიფრთხილით უნდა განხორციელდეს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. თენგიზ ვერულავა - სამედიცინო დახმარების ანაზღაურების მეთოდების კომპლექსური შეფასება, თბილისი, 1999.
2. ჰარვი როზენი. პრეზიდენტის ეკონომიკური მრჩეველი ჯანდაცვის საკითხებში - კომენტარი ეკონომიკის ეროვნული ასოციაციის კონფერენციაზე ჯანდაცვის თემაზე. 2005.
3. დავით ჩლაიძე - ინფორმაციული სისტემების თაობა და მისი გავლენა თანამედროვე მედიცინაზე. თბილისი. 2015.
4. ჯანდაცვის სისტემის ეფექტურობის შეფასება საქართველოში. 2013 წ.
5. ვერულავა, თ., ბეჭვაია, ჯ. 2015. პირველადი ჯანდაცვის პერსონალის სამეცნიერო – ინფორმაციული უზრუნველყოფის

პრობლემები საქართველოში. სამართალი და ეკონომიკა. (6): 74-86

6. დელიოტის ჯანდაცვის ცენტრი - როგორ ცვლის ციფრული ტექნოლოგიები ჯანმრთელობის და სოციალურ დაცვას. 2014.

REFERENCES:

1. Verulava Tengiz – complex Evaluation of Medical Aids Compensation Method. Tbilisi 1999.

2. Rosen, Harvey S. Chairman, Council of Economic Advisers, Comments on Health Care at the Conference of the National Association of Business Economics, March 21, 2005.

3. David Chlaidze – Generation of Information System and its Influence on Modern Medicine, Tbilisi, 2015.

4. Evaluation of Health Care Effectiveness in Georgia. 2013.

5. Verulava T. bechvaia J. - Scientific and Information Provision Problems of Primary Health Care in Georgia. Justice and Economy

6. Deliotte centre for health solution – How digital technology is transforming health and social care. 2014

INTEGRATION OF INFORMATION TECHNOLOGY IN GEORGIAN HEALTH CARE SYSTEM

Zviad Vekua

Ph. student of GTU

RESUME

In the article there are reviewed the main directions of the development of modern information technologies in the world and in Georgian healthcare system. The impact of the modern information technologies on Georgian Healthcare is analyzed according to the questionnaire research conducted by the Author. In recent years, the healthcare sector has shown internationally an increasing trend

of transformation, which is due to the rapid spread of information technology in this field.

The new digital system and development of the network economy due to modernization of the health sector, which completely changes quality, timing, efficiency and availability of the healthcare services.

Healthcare organisations, scientists and the other coordinated bodies are discussing technical, financial, ethical and other questions that derives from integration of information technology within digital healthcare system.

The accumulated information in healthcare system, control of services and information technology that means more informed patients who control their health and lifestyle, give impulses to healthcare providers to make changes in methods and strategy in healthcare delivery.

Key words: Health care, Insurance, Technology, Medical Care, Information Services, Reform of Health System.